

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КОНДРАТЮКА ОЛЕКСАНДРА ІГОРОВИЧА

УДК 336.221

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ЙОГО РОЛЬ У
ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ
БЮДЖЕТІВ»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О. І. Кондратюк

Керівник роботи
Д. І. Дема
к.е.н. професор

Житомир – 2020

Висновок кафедри фінансів і кредиту

за результатами попереднього захисту: _____ О. І. Кондратюка _____

Протокол засідання кафедри № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Завідувач кафедри: к.е.н., професор _____ Д. І. Дема
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ Кондратюк Олександр Ігорович _____ захистив

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

(підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Кондратюк О.І. Податок на доходи фізичних осіб та його роль у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів. - Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2020.

В кваліфікаційній роботі викладено теоретико-методичні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб. Визначено суб'єкти, об'єкти та технологію оподаткування. Проведено детальний аналіз системи оподаткування доходів фізичних осіб. Завдяки прогнозуванню визначено найбільш вагомі надходження і запропоновано варіанти удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб.

Ключові слова: система оподаткування, доходи держави, динаміка надходження ПДФО, SWOT-аналіз, прогнозування.

SUMMARY

Kondratiuk O. I. Personal income tax and its role in the formation of state and local budget revenues. - Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - Polissia National University, 2020.

The theoretical and methodological aspects of personal income taxation are presented in the qualification work. Identified subjects, objects and technology of taxation. A detailed analysis of the system of personal income taxation. Thanks to forecasting, the most significant revenues have been identified and options for improving the system of taxation of personal income have been proposed.

Key words: taxation system, state revenues, dynamics of PIT revenue, SWOT-analysis, forecasting.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	8
Висновки до розділу 1.....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ДИНАМІКА ПОДАТКОВИХ НАДОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТІВ ДЕРАЖВИ	12
Висновки до розділу 2.....	19
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЙОГО	20
ОБСЯГІВ.....	28
Висновки до розділу 3.....	
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ	36

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Актуальність дослідження сутності та місця податку на доходи фізичних осіб в системі оподаткування обумовлена тим, що, незважаючи на зовнішню зрозумілість суті даного податку, при його обчисленні та сплаті на практиці виникає безліч питань, а також проблем правозастосування.

Раціонально вибудована податкова система сприяє активному росту підприємництва, зниження нелегальних економічних відносин в суспільстві, підвищує рівень інвестиційної привабливості національного господарства.

Питання пов'язані з дослідженням податку на доходи фізичних осіб, знайшли своє віддзеркалення у працях провідних фахівців та економістів.

Насамперед слід відмітити В.Л. Андрущенко, І.О. Бланк, Д. І. Дема, Л.М. Демиденко, О.М. Десятнюк, І.В. Шевчук та ін. Праці та думки даних авторів є досить різнобічні, але в деяких аспектах ми зможемо побачити єдині твердження.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб.

Завдання дослідження:

- дослідити економічний зміст завдання та об'єкти оподаткування доходів фізичних осіб;
- розглянути технологію (процес) оподаткування доходів фізичних осіб;
- провести оцінку стану системи оподаткування доходів фізичних осіб;
- спрогнозувати обсяги оподаткування доходів фізичних осіб.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є податок на доходи фізичних осіб та його роль у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів. Предметом дослідження являється сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів оподаткування

доходів фізичних осіб та його ролі у формуванні доходів державного та місцевого бюджетів.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід до вивчення фундаментальних положень економічної науки стосовно положень податку на доходи фізичних осіб. Для чіткого розуміння системи оподаткування доходів фізичних осіб використовувався метод наукового пізнання. Для аналізу обсягів податкових надходжень і ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів державного та місцевих бюджетів використовувались методи системного аналізу; розрахунково-конструктивний метод; метод прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб; вибіркове спостереження; зокрема такі прийоми як: табличний; графічний, SWOT-аналіз - з метою отримання факторів впливу на систему оподаткування доходів фізичних осіб та пошуків стратегій задля поліпшення податкового навантаження для громадян.

Інформаційну базу дослідження склали періодичні видання, довідкова література, інформаційні ресурси всесвітньої мережі Інтернет, а також власні дослідження.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. В процесі проведення дослідження було отримано результати SWOT-аналізу, які дозволили сформуванню стратегій задля посилення регулятивного потенціалу податку на доходи фізичних осіб у забезпеченні цілей соціального захисту населення.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення, що викладені в роботі та результати здійсненого SWOT-аналізу можуть бути використані при виборі стратегій підвищення потенціалу ПДФО.

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи було викладено в доповідях автора:

- «Теоретичні аспекти системи оподаткування доходів фізичних осіб» оприлюдненій на II всеукраїнській науково-практичній конференції з

міжнародною участю «Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації», 23 червня 2020 року;

- «Моніторинг показників впливу на доходи фізичних осіб та їх оподаткування» оприлюдненій на VI міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів, докторантів, студентів 3 грудня 2020 року;

- «Напрями підвищення потенціалу ПДФО та прогнозування його обсягів» оприлюдненій на науково-практичній студентській конференції «Студентські наукові читання 2020» за матеріалами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 20 листопада 2020 року.

Сруктура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 25 сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 8 таблиць 6 рисунків. Структурно робота включає: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань), 3 додатка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

На думку науковців доходи, в масштабному значенні цього слова означають «грошові кошти або матеріальні цінності, отримані державою, фізичною або юридичною особою в результаті проведення будь-якої діяльності за певний проміжок часу» [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Законодавство визначає дохід як економічну вигоду в грошовій або натуральній формі. Невід'ємну роль у формуванні державних доходів відіграють податки.

Податки як «обов'язкові індивідуально безоплатні платежі, що стягуються з організацій і фізичних осіб у формі відчуження» [4] грошових коштів на громадські (державні) потреби, з'явилися практично з часів виникнення самого суспільства і держави.

В наш час їх вагомість зростає. Причина цього очевидна. Основна функція податків - це фіскальна функція. Її сутність у тому, що за допомогою податків в бюджеті держави утворюються грошові кошти, необхідні для здійснення функцій держави.

По суті, податки забезпечують фінансову основу діяльності держави, в зв'язку з цим вони є необхідною умовою для її існування. Але фіскальна функція оподаткування хоч і є основною, але не єдиною. Поряд з фіскальними цілями податки переслідують економічні і соціальні цілі. Важливе значення мають податки в перерозподілі суспільних фондів на користь більш слабких і незахищених категорій громадян перекладаючи податкове навантаження на сторону більш «сильних» категорій громадян сплачуючих податок.

За рахунок коштів бюджету забезпечуються дотримання і захист прав і свобод громадян та здійснення соціальної функції держави. За допомогою податкових механізмів фінансові кошти спрямовуються на виконання першочергових завдань держави. Неможливо було б фінансування підприємств,

що виконують державне замовлення, якщо в бюджет не надходили б податкові платежі. Також не змогли б функціонувати установи охорони здоров'я, освіти, армії, правоохоронних органів і т.д. і, як наслідок, неможливість виплат заробітної плати працівникам бюджетної сфери.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) - це основний вид прямих податків, з отриманої від фізособи доходу. «Обчислюється у відсотках від сукупного доходу фізичних осіб за вирахуванням документально підтверджених витрат, відповідно до чинного законодавства» [5].

З визначення податку видно, що він виникає в зв'язку з доходами фізичних осіб. Платниками цього податку виступають фізичні особи.

ПДФО зменшує дохід, отриманий фізичною особою, перерозподіляючи частину доходу на користь держави. Цю функцію частково виконує організація, яка виступає джерелом доходів фізичних осіб.

Існують відмінності в податкових системах різних країн за структурою та видами податків, податкових ставок, фіскальними повноваженнями органів влади, способами стягування і по ряду інших важливих ознак. Однак, поряд з відмінностями існує головне схожість всіх цих систем: вони побудовані з дотриманням певних правил і положень, тобто принципів оподаткування.

У економічній літературі представлені різноманітні принципи побудови системи оподаткування. Перші формулювання принципів оподаткування зустрічаються у роботі А. Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776 г.) [4]. Він запропонував аналізувати три джерела податку: прибутки, рентну і заробітну плати. Адам Сміт у своїх працях за основу брав чотири головні принципи оподаткування.

Виходячи з цього ПДФО є значущим в системі оподаткування доходів фізичних осіб України. Платниками ПДФО являються фізичні особи-резиденти, котрі отримують доходи з осередку їх утворення на території України, а також фізичні особи-нерезиденти, котрі так само отримують доходи з осередку їх утворення на території України окрім осіб-нерезидентів, котрі одержують доходи на території України в даний час від проведення дипломатичної чи

тотожної до неї міжнародним договором України діяльності); податкові агенти – юридичні особи (підприємства, їх філії), фізичні особи, особи які представляють інтереси нерезидента, на які Податковим кодексом покладено обов'язки нараховувати, утримувати також сплачувати ПДФО за рахунки платників податків від їх імені.

Об'єктами оподаткування ПДФО особи-резидента являється його місячний або річний дохід, а також доходи від іноземної діяльності отримані за межами території України; безпосередньо для фізичної особи-нерезидента – це доходи з осередку їх утворення на території України та загально місячний або ж річний оподатковуваний дохід з осередку їх утворення на території України.

У ст. 164.2 Податкового кодексу України наведено перелік доходів, які потрібно «включати до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку» [19]. Процедура нарахування і послідовність стягнення ПДФО базуються на чинному податковому законодавстві і на основних складових податкової системи України.

В податковій системі України базовою ставкою ПДФО є ставка 18%. Вона поширюється на всіх виключно громадян, які отримують доходи на території України, до них можна віднести: заробітну плату, виплати компенсацій, грошові виплати за цивільно-правовими договорами тощо. Також існує низка видів доходу, які оподатковуються іншими відсотковими ставками.

Слід звернути увагу, що заробітна плата займає вагому частину доходів домашніх господарств, а інколи є єдиним джерелом доходу. Застосування в Україні пропорційних ставок ПДФО зумовлює соціальну несправедливість, яка проявляється в сплаті податків різними соціальними групами населення в рівних частинах від їх доходів, незалежно від їх величини.

При отриманні доходів на території України, платники податків мають право застосувати податкову соціальну пільгу.

Податкова соціальна пільга розповсюджується виключно на заробітну плату лише за одним місцем роботи і задля її отримання працівнику потрібно подати заяву для роботодавця. В свою чергу держслужбовці подають лише

документи, які підтверджують їх доходи, для розрахунку розміру податкової пільги.

Варіанти, коли податкова соціальна пільга не застосовується: для доходів осіб, які проводять підприємницьку діяльність, а також інші види самовизначеної діяльності на території України; доходу платника податків, іншого ніж його власна заробітна плата; заробітної плати, котру одержує особа одночасно з доходами що стосуються майнової або матеріальної підтримки учнів, військовослужбовців, студентів, у вигляді стипендії, що нараховуються та виплачуються з бюджету країни.

Висновки до розділу 1

1. Отже з вище написаного ми можемо зробити висновок що податки, а в нашому випадку це податок на доходи фізичних осіб представляє собою вагому частину грошових надходжень в системі оподаткування, за рахунок чого існують державні установи, працівникам яких виплачується заробітня плата з бюджету, а також виділяються кошти в соціальні фонди задля підтримки більш слабких і незахищених категорій громадян.

2. Платниками податку являються всі фізичні особи резиденти та нерезиденти що отримують доходи, які походять з території України, крім нерезидентів, які отримують доходи в Україні шляхом проведення дипломатичної та прирівняної до неї діяльності. Об'єктом оподаткування податку на доходи фізичної особи являється їх місячний або ж річний дохід.

3. В Україні є чітко встановлена податкова ставка це 18%, кожен громадянин працюючи чи здійснюючи господарську діяльність на території України повинен неухильно сплачувати відсоток податку зі свого місячного або ж річного доходу. Також є поняття: податкова соціальна пільга, яка надається певній категорії громадян і встановлюється відповідно до прожиткового мінімуму працездатної особи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ДИНАМІКА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТІВ ДЕРЖАВИ

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» від № 2628-VIII який був переглянутий 23.11.2018 р. здійснив свій вплив на нарахування ПДФО у 2019 році, але усе ж низка змін таки відбулися [30]. До них ми можемо віднести:

- збільшилась сума неоподаткованого розміру стипендії до 2690 грн, в попередньому році ця сума становила 2470 грн, тобто зросла на 8,9%;
- доповнено список витрат, які дозволяються вносити в податкову книжку. Але діапазон такої книжки не повинен перевищувати 30 розмірів мінімальної заробітної плати в Україні, тобто в сумі 125190 грн;
- сума страхової виплати, яку виплачували фінансові установи (страховики-нерезиденти) повністю звільнялась від оподаткування;
- не оподатковується сума нагород, призів та подарунків, яка в частці не перевищує 25% однієї мінімальної зарплати в Україні, що була встановлена на 1 січня звітного податкового року. Отже максимально допустима сума, за якою не стягується податок на дохід фізичних осіб є 1043,25 грн, якщо вона є більшою, тоді під оподаткування попадає різниця цих сум.

Від тоді коли закон «Про Державний бюджет України на 2019 рік» вступив в дію ми можемо спостерігати наступні зміни в нарахуванні заробітної плати:

- мінімальна місячна заробітня плата становить 4173 грн, станом на 1 січня 2019р;
- мінімальна погодинна заробітня плата становить 25,13 грн, станом на 1 січня 2019 р.

Також існує ще один важливий чинник, який впливає на обсяг об'єкта обкладення ПДФО – це встановлений прожитковий мінімум у розрахунку на один місяць для працездатної особи. Його розмір був встановлений Законом про Державний бюджет і становить 1921 грн. Від величини прожиткового мінімуму на пряму залежить величина податкової соціальної пільги. За прогнозованими даними розмір податкової соціальної пільги у 2019 році буде становити $1921 \text{ грн}, 1921 - 50\% = 960,5 \text{ грн}$ ми визначили суму ПСП.

Зробимо аналіз головних ставок податків у 2019 році, а саме візьмемо до уваги податок на доходи фізичних осіб, ЄСВ та військовий збір. (Дод. А). Для того щоб дослідити динаміку грошових надходжень від ПДФО та його питому вагу у бюджетах України візьмемо статистичні дані за попередні роки, зробимо аналіз та порахуємо абсолютну зміну за весь період (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки надходжень ПДФО за 2014–2018 рр.

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	Абсолютна зміна
Доходи Зведеного бюджету, млрд грн	456,1	652,0	782,8	1016,9	1184,3	728,2
Податкові надходження Зведеного бюджету, млрд грн (ПН)	367,5	507,6	650,8	828,2	986,3	618,8
Податок на доходи фізичних осіб, млрд грн	75,2	100,0	138,8	185,7	229,9	154,7
у % до доходів Зведеного бюджету	16,5	15,3	17,7	18,3	19,4	2,9
у % до ПН Зведеного бюджету	20,5	19,7	21,3	22,4	23,3	2,8
Доходи місцевих бюджетів, млрд грн	231,7	294,5	366,1	502,1	562,4	332,5
Податкові надходження місцевих бюджетів, млрд грн (ПН)	87,3	98,2	146,9	201,0	232,5	145,2
Податок на доходи фізичних осіб, млрд грн	62,6	54,9	79,0	110,6	138,1	75,9
у % до доходів місцевих бюджетів	27,0	18,6	21,6	22,0	24,5	-2,5
у % до ПН місцевих бюджетів	71,7	55,9	53,8	55,0	59,4	-12,3

Джерело: розраховано за даними [28].

За досліджуваний проміжок часу з 2014-2018 рр. загальний обсяг податкових надходжень до бюджетів України мав тенденцію до збільшення. Грошові надходження від ПДФО у Зведеному бюджеті зросли у 3,05 раза (із 75,2 млрд. грн у 2014 р. до 229,9 млрд. грн у 2018 р.). Абсолютна зміна становила 154,7 млрд. грн. Відсоток надходжень до доходів Зведеного бюджету збільшився з 16,5% у 2014 р. до 19,4% у 2018 р. Що стосується місцевих

бюджетів, то обсяг надходжень від ПДФО збільшився у 2,2 рази (із 62,6 млрд.грн у 2014 р. до 138,1 млрд. грн. у 2018 р). Абсолютна зміна становила 145,2 млрд. грн., Відсоток надходжень до доходів Місцевого бюджету зменшився з 27% у 2014 р. до 24,5% у 2018 р.

В числі всіх податкових надходжень до місцевого бюджету України ПДФО становив більш як 70% у 2014 р. та більш як 50% в період з 2015 по 2018 роки. Надходження до зведеного бюджету, в свою чергу становили в середньому 20% збільшувались в арифметичній прогресії протягом наступних років.

Зробивши детальний аналіз вище вказаних статистичних даних ми можемо стверджувати що податок на доходи фізичних осіб є стабільним, важливим і один із ключових джерел доходу держави.

В економіці країни існує чимало різних факторів які можуть впливати на розміри грошових надходжень від процесу оподаткування. Обсяг податку на доходи фізичних осіб прямолінійно залежить від низки чинників до яких ми можемо віднести: кількість працюючих осіб, суму їх доходів, величину податкових ставок тощо.

Основною масою грошових надходжень до бюджету країни є податок, який сплачується податковими агентами, що нараховується із доходів платника податку у формі їх заробітної плати. Ця частка становить більш як 70% (табл. 2.2) .

Виходячи з вище перелічених даних у 2016-2018 рр. частка податку, яка була сплачена податковими агентами від доходів фізичних осіб від впровадження іншої діяльності становила - 6,3%, а частка ПДФО у вигляді відсотків – 3,4%, отже, роль податку з інших доходів у поповненні бюджету залишається посередньою, а це свідчить, що механізм стягнення податків із доходів фізичних осіб не можна вважати достатньо ефективним.

Таблиця 2.2

Динаміка надходжень ПДФО за різними категоріями платників податків до
Зведеного бюджету України у 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Зміна	
	сума, млрд грн	питома вага,%	сума, млрд грн	питома вага,%	сума, млрд грн	питома вага,%	сума, млрд грн	питома вага,%
Надходження податку на доходи фізичних осіб (пДФо), у тому числі:	138,8	100,0	185,7	100,0	229,9	100,0	91,8	100,0
ПДФО, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	97,9	70,5	139,8	75,3	175,2	76,2	77,3	5,7
ПДФО з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами першорядового управлінського складу, який сплачується податковими агентами	8,2	5,9	9,7	5,2	11,7	5,1	3,5	-0,8
ПДФО, що сплачується податковими агентами, із прямих доходів платників податку інакших ніж їх заробітна плата	9,1	6,5	11,5	6,2	14,5	6,3	5,4	-0,2
ПДФО, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	3,0	2,2	3,6	2,0	4,5	2,0	1,5	-0,2
ПДФО із доходу у вигляді відсотків	7,6	5,5	6,0	3,2	5,3	2,3	-2,3	-3,2
ПДФО з інших доходів	1,5	1,1	-	-	-	-	-	-
Військовий збір	11,5	8,3	15,1	8,1	18,7	8,1	7,2	-0,2

Джерело: розраховано за даними [5].

Головним чинником зростання податкових надходжень є збільшення податкової бази що ґрунтується на підвищенні доходів громадян, здійснення політики сприяння зайнятості населення, підвищення податкової культури в регіоні та державі у цілому. Проаналізуємо динаміку окремих економічних показників, які впливають на обсяги надходження податку на доходи фізичних осіб (табл. 2.3).

Економічні показники, які здійснюють вплив на обсяги надходження податку
на доходи фізичних осіб

№п/п	Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютна зміна
1.	Середньомісячна заробітна плата, грн	5183	7104	8865	3682
2.	Зайняте населення працездатного віку, тис осіб	15626,1	15495,9	15718,6	92,5
3.	Безробітне населення, тис осіб	1677,5	1697,3	1577,6	-100,1

Джерело: розраховано за даними [17].

В період з 2016-2018 рр. середньомісячна заробітна плата зросла на 3682 грн, тобто на 71%, що посприяло збільшенню доходів населення і відповідно збільшенню сум ПДФО.

Не менш важливим чинником який має прямий вплив на обсяг податкових надходень є загальна чисельність працюючого населення. Протилежним зайнятості населення – є безробіття, яке в кінцевому підсумку, може призвести до погіршення економічного становища, та зменшенню податкових надходжень до бюджету.

Якщо подивитись статистичні дані за 2017 р. (таб 2.3), то ми можемо спостерігати зменшення кількості зайнятого населення на 130,2 тис. осіб тобто на 0,8% менше ніж попереднього року, прямо пропорційно цьому кількість безробітного населення зросла на 19,8 тис. осіб тобто на 1,2%.

Дані за 2018 рік, вказують на те, що загальна кількість зайнятого населення зросла на 222,7 тис. осіб тобто на та 1,4% більше відносно попереднього року, загальна кількість безробітного населення зменшилась на 119,7 тис. осіб на 7,1%, що є позитивним результатом для держави.

Найбільш негативним чинником який впливає на обсяги податкових надходжень є заборгованість позаробітній платі. На сьогоднішній день це найбільш актуальна проблема в державі, яка потребує негайного вирішення. (рис. 2.2).

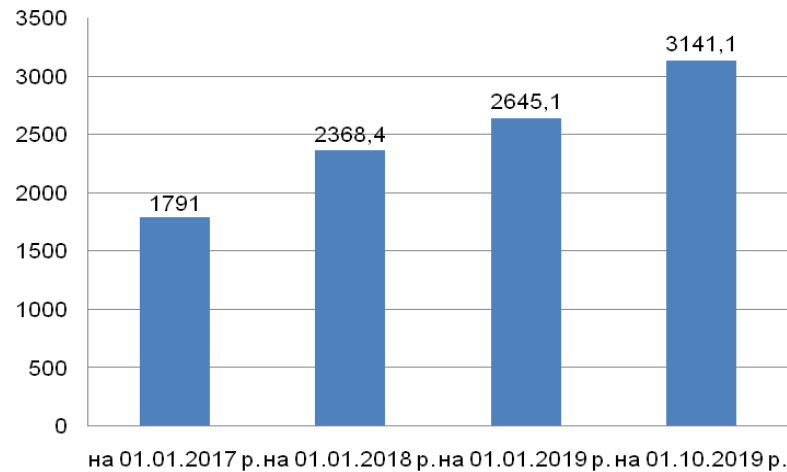

Рис. 2.2. Динаміка сум заборгованості з виплати заробітної плати в Україні за 2017–2019 рр.

Джерело: побудовано за даними [17].

Проаналізувавши дані ми можемо спостерігати заборгованість по виплаті заробітної плати 2 368,4 млн. грн. станом на 01 січня 2018 року, а це в свою чергу на 32,2% більше ніж показники в цей день минулого року. На 01 січня 2019 заборгованість по виплаті заробітної плати зросла відносно попереднього періоду на 11,7% і становила 2 645,1 млн. грн. За даними таблиці, на 01 жовтня 2019 заборгованість становила 3 141,1 млн. грн., її обсяг збільшився на 496,0 млн. грн., у відсотковому відношенні це 18,7%.

Незважаючи на позитивну динаміку податкових надходжень до бюджету України, все ж система оподаткування не є цілком досконалою та має декілька важливих недоліків.

Основним та найвагомим недоліком системи оподаткування доходів фізичних осіб, є рівність нарахування податкових ставок для кожної особи. Цей механізм нарахування ставок податків ми можемо вважати недоречним, адже якщо ми проаналізуємо доходи громадян в Україні за останні роки то можемо спостерігати що 90% громадян отримують низьку та середню заробітні плати і всього лише 10% отримують високу. «Без перебільшення можна стверджувати, що завдяки єдиним ставкам податку на доходи фізичних осіб громадяни

України з порівняно невисокими доходами стали сплачувати податок за тих співвітчизників, доходи яких є значно вищими» [2].

Провівши аналіз перерозподілу доходів на одну душу населення у 2018 році (рис.2.4) ми можемо стверджувати що основна частина населення, а це 71% отримувала доходи в середньому 1920-5160 грн і лише 29% населення отримували заробітну вищу за 5160 грн.

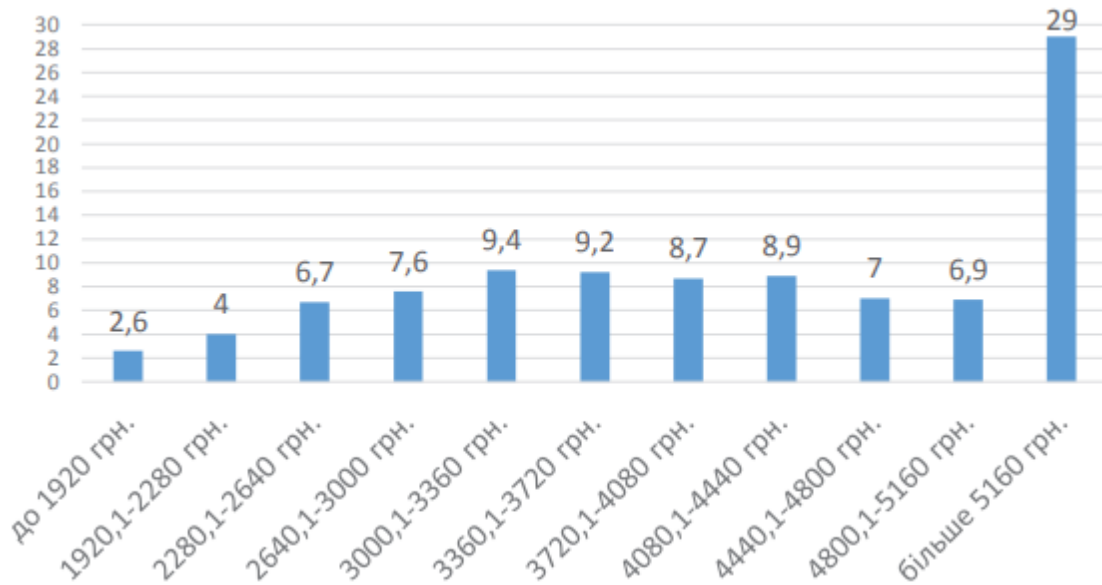

Рис. 2.4. Доходи населення України, 2018 р., грн на 1 особу

Джерело: побудовано за даними [17]

Нераціональність і несправедливість чинної системи оподаткування веде за собою створення передумов для розвитку і процвітання тіньової економіки, а також обмеження податкових надходжень до державного бюджету.

В багатьох країнах Європи, ми можемо спостерігати прогресивні та кілька ступеневі ставки податків. Детальніше розглянемо ставки податку (додаток В) у Франції він складає від 14-45%, у Німеччині від 14-45% в Іспанії від 9,5-22,5%. На перший погляд може здатися що ставки податків дуже високі порівняно з Україною, але слід зауважити, що всіх країнах Європи встановлені досить високі неоподатковані мінімуми, що дає змогу значній частині населення сплачувати менший податок і також «надаються пільги на різних підставах» [1, с. 210]. У зарубіжних країнах податкова політика направлена перш за все на соціальну справедливість, Уряд встановлює різні системи

оподаткування для різних рівнів доходів, що в своє чергу є правильним як для громадян так і для держави. Прямий досвід зарубіжних країн з більшим рівнем доходів та кращим рівнем життя наочно демонструє нам всі позитивні сторони принципу справедливості оподаткування, і як інструмент управління доходами держави всі країни ЄС користуються прогресивно системою оподаткування, яка і по цей день є довершеною і приносить позитивні результати. [5, с. 121].

Отже податок на доходи фізичних осіб відіграє досить вагому роль у формуванні доходів як Зведеного бюджету, так і місцевих бюджетів України, а також виступає основним механізмом у регулюванні доходів фізичних осіб.

Висновки до розділу 2

1. Ми проаналізували і визначили динаміку податкових надходжень до місцевого та зведеного бюджетів. Взявши період з 2014-2018 р. ми визначили що грошові надходження від податку на доходи фізичних осіб зросли втричі з 75,2 млрд, грн у 2014 р. до 229,9 млрд, грн у 2018 р. Також на основі даних ми довели що податок на доходи фізичних осіб становить майже третю частину доходів місцевого бюджету і трохи більше як четверть доходів зведеного бюджету.

2. Доведено на основі статистичних даних від яких факторів залежать обсяги надходжень до бюджету коштів, і яким чином можна збільшувати ці надходження

3. Констатовано низку недоліків в системі оподаткування доходів фізичних осіб. Головним з яких можна вважати ставку податку, яка є однаковою для всіх громадян не враховуючи їх рівень доходу. Нераціональна система оподаткування доходів фізичних осіб є підґрунтям для процвітання тіньової економіки і обмеженням надходжень коштів для держави.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЙОГО ОБСЯГІВ

Найбільш характеризуючою складовою SWOT-аналізу є визначення сильних та слабких сторін певного об'єкта дослідження, а також виявлення можливостей і загроз та представлення їх у вигляді матриці.

Вагомий внесок для регулятивного потенціалу ПДФО соціального захисту населення виконують: прогресивний порядок оподаткування з доходів населення; рівень ставок ПДФО; система інструментів податкової допомоги соціально незахищених категорій населення; система інструментів ПДФО стимулюючого напрямку.

В свою чергу, менш важливими факторами є: простота (складність) ведення податкового обліку з ПДФО, простота «(складність) процедури справляння податку на доходи фізичних осіб податковими органами (податковий контроль)» [16].

Завдяки поділу факторів ефективності податкового регулювання соціального захисту громадян можна сформувати SWOT-матрицю для визначення потенціалу ПДФО у здобутті мети соціального захисту населення.

У порівнянні сильних та слабких сторін регулятивного потенціалу ПДФО з перспективами та загрозами механізму втілення податкової політики дає можливість сформувати чотири стратегії покращення регулятивного потенціалу ПДФО у досягненні мети соціального захисту (рис. 3.1).

<p style="text-align: center;">Зовнішній вплив</p> <p style="text-align: center;">Внутрішній вплив</p>	<p style="text-align: center;">Можливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Просте в розумінні податкове законодавство у процесі оподаткування 2. Чітка та стабільно сформована база ПДФО. 3. Вагома роль інструментів податкового контролю у системі методів державного контролю організаційних процесів. 4. Визначений алгоритм державних пріоритетів у справлянні соціального захисту громадян. 	<p style="text-align: center;">Загрози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Високій ступінь тіньової економіки в державі. 2. Приховання процедури використання коштів держави накопичених в бюджеті. 3. Нераціональний механізм розподілу і перерозподілу коштів між бюджетами за рахунок накопичення ПДФО. 4. Не дієва система моніторингу застосування грошових коштів на різноманітні цілі при справлянні соціальної політики.
<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чітко встановлені об'єкти оподаткування ПДФО, які забезпечують необхідну суму податкових надходжень. 2. Велика база платників податку, яка дає можливість виконувати фіскальну функцію даного податку 3. Чітка і прозора система обліку та моніторингу ПДФО 4. Спрощений механізм стягнення ПДФО 	<p style="text-align: center;">Стратегія 1</p> <p>Утворення стійкої фінансової бази за рахунок нарахувань від ПДФО до державного бюджету.</p>	<p style="text-align: center;">Стратегія 2</p> <p>Пом'якшення «діалогу» між фіскальною службою та платниками податків, удосконалення податкової дисципліни, підвищення зобов'язань органів чинної влади.</p>
<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неєфективний процес оподаткування доходів громадян. 2. В недостатній мірі обґрунтовані відсоткові ставки нарахування ПДФО. 3. Незначна дієвість системи податкових інструментів задля підтримки слабких та незахищених категорій громадян. 4. Не в повній мірі розвинена система механізмів ПДФО заохочую чого призначення. 	<p style="text-align: center;">Стратегія 3</p> <p>Введення прогресивної системи оподаткування, редагування способу застосування ПСП та надання податкової знижки.</p>	<p style="text-align: center;">Стратегія 4</p> <p>Підтримка діючого способу нарахування податкових ставок та скорочене надання податкових соціальних пільг.</p>

Рис. 3.1. Матриця SWOT для визначення оцінки потенціалу ПДФО у досягненні мети соціального захисту населення.

Джерело: Власні дослідження

Стратегія 1 – утворення стійкої фінансової бази за рахунок нарахувань від ПДФО до державного бюджету.

Стратегія 2 – пом'якшення «діалогу» між фіскальною службою та платниками податків, удосконалення податкової дисципліни, підвищення зобов'язань органів чинної влади.

Стратегія 3 – Введення прогресивної системи оподаткування, редагування способу застосування ПСП та надання податкової знижки.

Стратегія 4 – Підтримка діючого способу нарахування податкових ставок та скорочене надання податкових соціальних пільг.

Таким чином, результати SWOT-аналізу дозволили встановити чинники, які впливають на результативність податкових надходжень до бюджету, а також визначити наслідки симбіозу «регулятивного потенціалу ПДФО у вирішенні завдань соціального захисту населення та механізму реалізації податкової політики» [29].

За отриманими результатами дослідження встановлено переваги та недоліки регулятивного потенціалу ПДФО та перспективи й загрози з боку механізму впровадження податкової політики; доведено чотири стратегії розвитку регулятивного потенціалу ПДФО у забезпеченні досягнення мети соціального захисту громадян та висунуто порядок впровадження цих стратегій.

Результати дослідження дають змогу зміцнити регулятивний потенціал ПДФО у забезпеченні мети соціального захисту населення за допомогою переваг механізму цього податку, зменшити загрози зовнішнього середовища та результативно застосовувати можливості покращення регулюючого впливу інструментів ПДФО.

Для кращого розуміння сутності ПДФО необхідно розглянути структури надходжень та розкрити елементи з найвищою питомою вагою (табл. 3.1).

Взявши дані (табл. 3.1), найбільш важливим елементом є податок, що надходить від податкових агентів, з доходів суб'єкта оподаткування у вигляді заробітної плати та інших винагород, а також військовий збір, який є окремим особливим платежем (збором), але, згідно методики нарахування і сплати, включається до структури ПДФО.

Важливим показником при розрахунку прогнозу ПДФО є витрати на заробітну плату, які коригуються на можливі обсяги податкової соціальної пільги.

Таблиця 3.1

Структура податку та збору на доходи фізичних осіб протягом 2016-2018 рр.

Показник	2016		2017		2018		Зміна	
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%
Податок та збір на доходи фізичних осіб	138,8	100,0	185,7	100,0	229,9	100,0	91,1	0
ПДФО, що сплачують податкові агенти, з доходів платника податку у вигляді заробітної плати	97,9	70,5	139,7	75,3	175,2	76,2	77,3	5,7
ПДФО з грошового забезпечення, винагород та інших виплат, отриманих військовослужбовцями та особам рядового і начальницького складу, що сплачують податкові агенти	8,2	5,9	9,7	5,2	11,7	5,1	3,5	-0,8
ПДФО, що сплачують податкові агенти, з доходів платника податку інших, ніж заробітна плата	9,1	6,6	11,5	6,2	14,5	6,3	5,4	-0,3
ПДФО, що сплачують фізичні особи за підсумками річного декларування	3,0	2,1	3,6	1,9	4,5	2,0	1,5	-0,1
ПДФО із доходу у вигляді процентів	7,6	5,5	6,0	3,2	5,3	2,3	-2,3	-3,2
ПДФО від оподаткування пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, що сплачується (згідно з Податковим кодексом України)	0,4	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,4	-0,3
Військовий збір	11,5	8,3	15,1	8,1	18,7	8,1	7,2	-0,3

Джерело: наведено за даними [5]

Окремо звернути увагу необхідно на важливість вихідної інформації, на основі якої проводиться розрахунок прогнозного показника.

Тому, для порівняння в табл. 3.2 на підставі даних Укрдежстату наведено макроекономічні дані за показником «Фонд оплаті праці (ФОП)».

Фонд оплати праці в економіці України та витрати на оплату праці
впродовж 2016-2019 рр.

Показники	Позначення	Звітний період			Прогнозований період
		2016	2017	2018	2019
Фонд оплати праці (Держстат), млрд грн	ФОПзаг	489,3	654,6	838,3	1 142,7*
Витрати на оплату праці (за даними ДФС звіту 1-ДФ), млрд грн	ВОПзаг	571,4	860,0	1 136,8	1 240,4
Різниця, млрд грн	х	-82,1	-205,4	-298,5	-97,7

Джерело: наведено за даним [30]

Спочатку може здатися що ми бачимо досить схожі та споріднені між собою показники, але вони мають протилежний економічний зміст, і тому абсолютні значення можуть категорично відрізнятись. Декілька показників, що включаються до витрат які йдуть на оплату праці, не відносяться до фонду оплати праці і з точністю навпаки.

Згідно з методикою, визначивши базу оподаткування, використовується до неї номінальна (законодавчо встановлену) ставка податка – 18% і в кінцевому результаті ми одержуємо суму податку. Далі до розрахованого результату вносяться корективи (вираховуються) на загальну суму податку, безпосередньо на яку скорочуються податкові зобов'язання .

Основна проблема методики прогнозування ПДФО є в тому, що практично лише одна складова ПДФО, що платять податкові агенти з доходів платника податку у вигляді заробітної плати, передбачується, виходячи з даних табл. 3.2. Разом з тим «усі інші складові ПДФО обчислюються шляхом екстраполяції показників минулих періодів на коефіцієнт росту, тобто застосовується базова техніка прогнозування, яка не здатна забезпечувати точності, особливо в сучасних умовах економічної невизначеності» [15].

Зробимо порівняння податкових надходжень на 2019-2021 рр. за допомогою прогнозування ОФЕА у порівнянні з Мінфіном. Кінцевий результат

розрахунку податкових надходжень від справляння ПДФО проілюструємо у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб
впродовж 2019-2021 рр.

Показник	Звітний період			Прогнозний рік		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ПДФО ОФЕА, млн грн	131684,5	188113,4	244477,2	270286,6	300490,2	337730,6
ПДФО Казначейство, млн грн	138781,8	185686,1	229900,6	267442,7*	300400**	334600**
Різниця, млн грн	-7097,3	2427,3	14576,6	2843,9	90,2	3130,6
Відносна похибка, %	-5,1	1,3	6,3	1,1	0,03	0,9

Джерело: наведено за даними [31]

Беручи до уваги проведені розрахунки можна сказати про допустимий рівень похибок. Упродовж 2016-2018 рр. цей рівень похибок вищий із за більшої волатильності економіки та по причині соціально-економічних результатів минулих періодів.

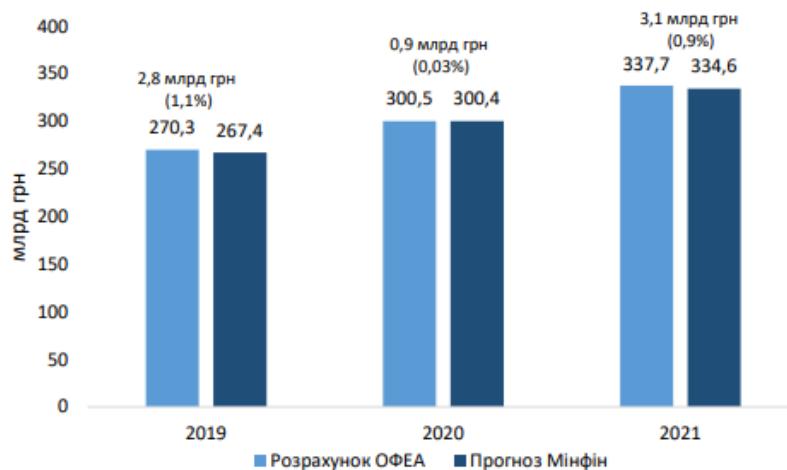

Рис. 3.2. Оцінка прогнозу надходжень ПДФО у 2019-2020 рр., розрахованого ОФЕА, у порівнянні із показниками Мініну.

Джерело: наведено за даними [32].

На рис. 3.2 показано результати прогнозу ПДФО, що більш конкретно показує результати розрахунків проведених ОФЕА упродовж 2019-2021 рр.,

котрі мають не великі відхилення та майже синхронізуються із прогнозом Мінфіну, ілюструючи нам похибку в інтервалі від 0,03% до 1,1%.

Детальніше розглянувши підсумки прогнозування ПДФО на 2019 рік, одержані за розрахунками ОФЕА, та порівняти із прогнозом Мінфіну, то можна побачити, що похибка 2,8 млрд грн пов'язана безпосередньо з військовим збором (рис. 3.3).

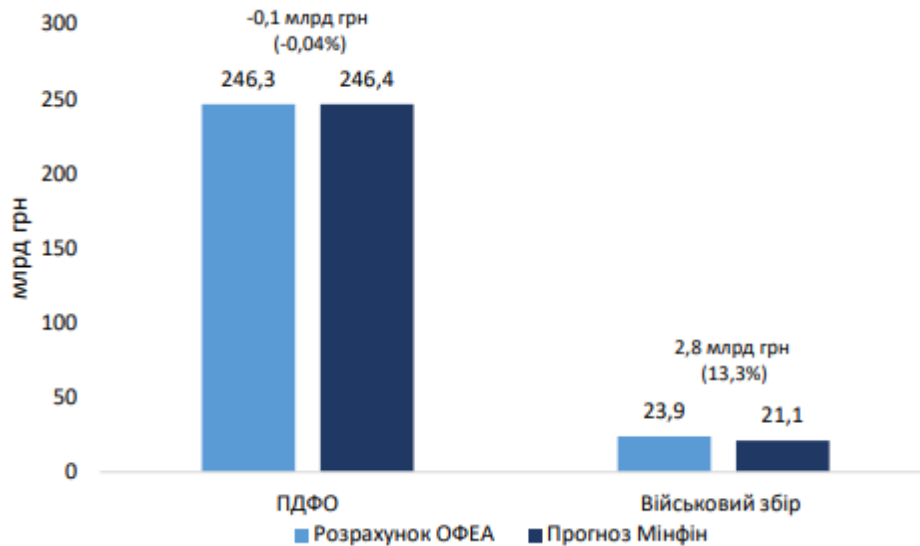

Рис. 3.3. Оцінка прогнозу надходжень ПДФО та військового збору у 2019 р., розрахованого ОФЕА, у порівнянні із показниками Мінфіну.

Джерело: наведено за даними [32]

Рис. 3.3 показує, що загальний обсяг ПДФО на 2019 рік, визначений за Методикою, дуже схожою до прогнозу Мінфіну, розбіжність становить лише 0,1 млрд грн, похибка – 0,04%. В свою чергу обчислення військового збору ілюструють відхилення в грошовому еквіваленті 2,8 млрд грн та погрішність 13,3%. Здійнити схоже порівняння на 2020-2021 рр., ми не в змозі, через те, що індикативні прогнозні показники доходів бюджету фіксуються загальною сумою ПДФО та військового збору.

При цьому, необхідно звернути увагу, що вказані незначні похибки та відносний збіг результатів прогнозу Мінфіну та ОФЕА не говорить про високу точність та вірність самого прогнозу, а лише формулює досить простий рівень методології прогнозування.

Застосування методу простого коефіцієнту росту сформує у прогнозі ризик суттєвого відхилення від факту в разі вияву волатильності економіки.

І відносно задовільним таке прогнозування можна приймати лише через те, що ПДФО є одним із сталих джерел наповнення до бюджету. При цьому для підвищення точності прогнозування варто досліджувати та запроваджувати розгорнутіші методології, які будуть «враховувати окремі елементи формування ПДФО», не тільки користуючись базовим методом коефіцієнтного прогнозування від досягнутого [15].

Під час дослідження та обчислення індикативних прогнозованих показників на 2020 і 2021 рр. взято до уваги припущення щодо факторів, які мають вплив на показники бюджету. Зокрема, на створення доходної частки бюджету, враховуючи всі податки та збори від доходів населення впливатимуть такі фактори:

- прожитковий мінімум:

- за даними у 2020 році для працездатних осіб: з 01 січня 2020 року прожитковий мінімум становить 2 102 грн, з 01 липня – 2 184 грн, з 01 грудня – 2 262 грн;

- за прогнозами у 2021 році для працездатних осіб: з 01 січня 2021 року прожитковий мінімум буде становить 2 262 грн, з 01 липня – 2 341 грн, з 01 грудня – 2 420 грн;

- величина мінімальної заробітної плати:

- з 01 січня 2020 року мінімальна заробітна плата становить 4 407 грн (+5,6% до попереднього року);

- за прогнозами з 01 січня 2021 року мінімальна заробітна плата становитиме 4 627 грн (+5% до попереднього року).

Роблячи висновок, можна сказати, що у системі прогнозування виявлено низку недоліків:

- ускладнений доступ до інформаційних джерел;

- різниці між діючим податковим законодавством та методичним забезпеченням;
- застосування мало надійних у нинішніх умовах способів до прогнозування через коефіцієнт росту;
- методологічні відхилення між показниками фонду оплати праці та затратами на оплату праці, недостатність точного розмежування цих показників у ситуації складання прогнозу.

Підсумовуючи, можна сказати, що прогноз Мінфіну має прийнятливий рівень точності, але досить ризикий ступінь доступності інформації та в певній мірі не прийняття до уваги соціально-економічного стану в країні, який значною мірою впливає на рівень доходів платників податку.

Висновки до розділу 3

1. Розроблена матриця SWOT- аналізу яка дала змогу віднайти сильні та слабкі сторони системи оподаткування доходів фізичних осіб, а також виявити її можливості та загрози. Встановлені чотири чіткі стратегії, які дозволять зміцнити регулятивний потенціал ПДФО у забезпеченні цілей соціального захисту населення, а також знизити загрози зовнішнього середовища

2. За допомогою розрахунків порівняли суму податків та зборів фізичних осіб до бюджету за звітний період 2016-2018 рр, а також створено модель прогнозування надходжень за 2019-2021 рр, похибка є менш значною, адже економіка на сьогоднішній день є більш стабільною ніж в попередні роки.

3. Як свідчать результати досліджень, розрахунки ОФЕА на 2019-2021 рр., демонструють досить невеликі відхилення і майже синхронізуються з прогнозами Мінфіну, ілюструючи незначну похибку від 0,03% до 1,1%. Проте для підвищення точності прогнозування потрібно розробляти та впроваджувати більш детальні методики, які б враховували окремі елементи формування ПДФО. Доведено, що прогнози Мінфіну мають прийнятливий рівень точності,

але досить ризький ступінь доступності інформації та в певній мірі не прийняття до уваги соціально-економічного стану в країні, який значною мірою впливає на рівень доходів платників податку.

ВИСНОВКИ

1. Податок на доходи фізичних осіб займає вагому частину грошових надходжень до бюджету держави, Цим самим підтримуючи існування державних установ, а також соціальних фондів. Платниками цього податку являються всі фізичні особи що отримують доходи на території України. По сьогоднішній день ставка податку є сталою та незмінною, що є дуже зручно при вирахуванні стягнень, а також існує поняття податкова соціальна пільга, яка є свого роду допомогою громадянам що тримують доходи нижчі за встановлені норми.

2. Взявши до уваги всі показники минулих років ми можемо спостерігати динаміку зростання надходжень до держави. В період з 2016-2018 рр. Сума зросла з 138,8 млрд.грн. до 229,9 млрд.грн. що є прийнятним результатом. На основі показників видно також і фактори, від яких залежать суми цих надходжень, що є також важливим у майбутньому розподілі та прогнозуванні бюджету

3. Податкова система України хоч і є простою і зрозумілою але все ж є низка недоліків причиною яких є нераціональне податкове навантаження на платників податків та неконтроль за дотриманням податкового законодавства. Все це є поштовхом масових виїздів за кордон громадян в пошуках більшого заробітку, ухиленням низки підприємців від сплати податків, а також розвитком тіньової економіки в країні.

4. Матриця SWOT- аналізу яка дала змогу віднайти сильні та слабкі сторони системи оподаткування доходів фізичних осіб, а також виявити її можливості та загрози. Задля зменшення податкового навантаження громадян і в якійсь мірі збільшення податкових надходжень до бюджету держави – розроблена стратегія на основі статистичних даних. Перш за все потрібно ввести диференційовану систему нарахування податків, при визначеній сумі доходу, особа буде сплачувати більший податок. По-друге збільшити суму доходу, при якому особа може отримати соціальну пільгу, По-третє встановити

жорсткі міри покарання, при ухиленні від сплати податків. Все це дасть змогу в якійсь мірі покращити регулятивний потенціал ПДФО у підтриманні задач соціального захисту громадян і знизити загрози зовнішнього середовища.

5. Метод прогнозування податку на доходи фізичних осіб допоміг скласти прогнозну модель податкових надходжень на 2019-2021 рр. З прогнозу Міністерства фінансів України податкові надходження зростуть з 267,4 до 334,6 млрд.грн. Якщо брати до уваги результати Офісу економічного аналізу сума 270,3 збільшиться до 337,7 млрд.грн. Дані демонструють досить невеликі відхилення і майже синхронізуються з прогнозами Мінфіну, ілюструючи нам похибку від 0,03% до 1,1%. Але всі дані є відносними тому що, ситуація в країні залишається нестабільною, низька прозорість процесу прогнозування, а також недоступність методів прогнозування для громадського обговорення не дозволяє вистроїти достовірної моделі прогнозування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Germany Rate of tax on personal income. URL: <https://tradingeconomics.com/germany/personal-income-tax-rate>. (дата звернення 12.10.2020)
2. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: [навч. посіб.] За ред. Л.В. Балабанової; 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. 301 с.
3. Tax rates in France for 2019. France Accountants – 2018. URL: https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges_3. (дата звернення 13.10.2020)
4. Андрущенко В.Л. Податкові важелі та стимули розвитку господарських систем (теоретичні засади та практика використання). Ірпінь: НУДПСУ, 2013. 210 с.
5. Баранник Л.Б. Аналіз фіскальної ефективності стягнення податку на доходи фізичних осіб в Україні. *Економічний вісник*. 2017. № 4. С. 113-123.
6. Дані державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 23.10.2020)
7. Дані про податкування доходів фізичних осіб URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/125935> (дата звернення 03.12.2020)
8. Демиденко Л.М. Оподаткування доходів громадян: досвід США та України. *Фінанси України*. 2005. № 9. С. 30-33.
9. Десятнюк О.М. Інновації податку на доходи фізичних осіб у контексті норм Податкового кодексу України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. Вип. 8. Т. 2. С. 3-9.
10. Доходи зведеного бюджету України за січень-березень 2019 року URL: https://mof.gov.ua/storage/files/zvit_1kv_2207.pdf. (дата звернення 13.10.2020)
11. Захожай К. В. Прогнозування обсягів доходів державного бюджету України. *Агромир*. 2012. № 15. С. 12-16.

12. Звіт Державного казначейства України про виконання Зведеного бюджету України. URL: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/doccatalog/list?currDir=45108>. (дата звернення 10.09.2020)

13. Звіт державної фіскальної служби України за 2018 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>. (дата звернення 10.09.2020)

14. Иванов Ю.Б. Инструментарий налогового регулирования социального развития. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Bi/2010_1/68-74.pdf. (дата звернення 11.09.2020)

15. Иванов Ю.Б. Налогообложение доходов физических лиц: проблемы реформирования регулирующих механизмов социального характера. Налогообложение: проблемы науки и практики: [монография]. Х.: ИНЖЕК, 2006.С.172.

16. Иванов Ю.Б., А.Е. Найдено Стимулы и ограничения в налогообложении доходов физических лиц. *Налоги и финансовое право*. 2010. № 4. С.301–306.

17. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: [монографія] Тернопіль: Карт-бланш, 2005.371 с.

18. Крысоватый А.И. Моделирование векторов реформирования налоговой политики. Налогообложение: проблемы науки и практики: [монография]. Х.: ИНЖЕК, 2006.С. 101–110.

19. Легкоступ І. І., Кацуба К. В. Податкові системи в умовах глобалізації: проблеми взаємодії та перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2014. №14.С.259 – 263.

20. Лісовий А. В. Новицька Н. В. Обліково-аналітичні і статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці. *Збірник тез за матеріалами XIV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* . 2018

21. Логошенко В.О. Податкова знижка як інструмент соціального захисту населення у рамках податку на доходи фізичних осіб. *Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця*. 2015. № 3. С.45–47.

22. Мельник І. Б. Зарубіжний досвід щодо оподаткування доходів фізичних осіб. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>. (дата звернення 15.09.2020)

23. Мельничук О. П. Податкове навантаження у системи оподаткування України. *Економіка і регіон*. 2014. № 2. С. 114-120.

24. Наказ Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державної податкової адміністрації України та Державної митної служби України «Про затвердження Методики прогнозування надходжень податку на додану вартість» від 31.08.2004 року №545/315/502/637

25. Непочатенко О.О. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16. (дата звернення 19.09.2020)

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.(дата звернення 21.09.2020)

27. Підвищення ролі місцевих податків і зборів у власних доходах місцевих бюджетів. URL: <https://knute.edu.ua/file.pdf>.(дата звернення 05.12.2020)

28. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше? URL: <https://cost.ua/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>(дата звернення 05.12.2020)

29. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні: [монографія] / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, О.В. Грачов [та ін.]; Х.: ІНЖЕК, 2012. 496 с.

30. Податковий кодекс України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran3914#n3914>.(дата звернення 24.09.2020)

31. Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 15.09.2018 року №9000. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598. (дата звернення 23.10.2020)
32. Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 15.09.2018 року №9000. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598. (дата звернення 23.10.2020)
33. Сафонова О. Д. Податкова система України: сучасний стан та вплив на економіку країни. *Економіка харчової промисловості*. 2013. № 3. С. 13-17.
34. Толочко В. М., Музика Т. Ф. Огляд механізму стягування податків в Україні та деяких країнах світу. URL: <http://modern-pharmacy.com.ua/oglyad-mehanizmustyaguvannya-podatki-v-ukrayini-ta-deyakh-krayinah-svitu>.(дата звернення 03.10.2020)
35. Цимбалюк І. О. Податкова система України в умовах загострення міжнародної податкової конкуренції. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 трав. 2013 р.)]*. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2013. С. 172-174.
36. Чижова Т.В. Податок на доходи фізичних осіб: наукові постулати та практичні аспекти функціонування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 6. Ч. 5. 2014р. С. 103-106.
37. Швабій К.І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики: [монографія] Ірпінь: НУ ДПС України, 2009. 208 с.
38. Швець Ю. О., Бахметова Я. Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 771–775.
39. Шевчук І. В. Іноземний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та можливості його адаптації в Україні. URL: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/257>.(дата звернення 10.10.2020)

40. Якимчук Н. Я. Правові проблеми визначення поняття відокремленого підрозділу юридичної особи в контексті визнання місцевого бюджету до якого належить перераховувати податок на доходи фізичних осіб. *Публічне право*. 2017. № 3. С. 102-107.